

---FOR SHAVUOUS---

וזאת הברכה תנא

מעין בית השואבה

וזאת הברכה

בג, "ראשית תבואתה", אלא שבשעת מתן תורה רצה ליתן גם לאומות העולם בחינת תורה בשבע מצוות שלהם, שהרי גם בני ישראל נצטוו בהרבה מצוות קודם מעמד הר סיני כגון ז' מצוות ומילה וגיד הנשה ומצוות שנאמרו במרה (ועיי' רמב"ם רפ"ט מהלי מלכים) אלא שבאמרם נעשה ונשמע נשתרשה התורה בפנימיות נפשם, וזהו "מתן" תורה לשון מתנה שגם בהמצוות שנצטוו כבר נתנה להם המתנה בחינת "תורה" בפנימיות הנפש ונעשו עם סגולתו יתי' (ועיי' בדברינו בפרשת פנחס כז, יח).

וענין נתינת התורה בפנימיות הנפש מפורש בדברי חז"ל (ברכות יז.) ר' אלכסנדר בן תר דמצלי אמר הכי רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך וכו', וכן כתב הרמב"ם בביאור מה שאמרו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני וז"ל (פ"ב מהלי גירושין ה"כ) מי שתקפו יצרו לבטל מצוה או לעשות עבירה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר האסור לעשותו אין זה אנוס ממנו אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה, לפיכך זה שאינו רוצה לגרש מאחר שהוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גרש לרצונו, עכ"ל, שהרצון הפנימי של כל אחד מישראל לעשות רצון אבינו שבשמים. וזה קבלנו במתנה במעמד הר סיני.

ועלה ברצונו יתי' ליתן לבני נח ז' מצוות שלהם בבחינת תורה בתור מתנה בפנימיות נפשם שגם הם יקיימו במצוותיהן ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, ומכיון שלא

(לג, ב) ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן וגו'.

וברש"י וזרח משעיר שפתח לבני עשו שיקבלו את התורה ולא רצו וכו' ופתח לבני ישמעאל שיקבלו ולא רצו. וא"כ קשה איך מברכין "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", הלא החזיר הקב"ה את התורה על כל אומה ולשון (עיי' ע"ז ב:).

ובספרי כשנגלה המקום ליתן תורה לישראל לא על ישראל בלבד נגלה אלא על כל האומות, בתחלה הלך אצל בני עשו ואמר להם מקבלים אתם את התורה, אמרו לו מה כתוב בה אמר להם "לא תרצח", אמרו לפניו רבשי"ע כל עצמו של אותו אביהם רוצח הוא שנאמר (תולדות כז, כב) "והידיים ידי עשו" וכו', הלך לו אצל בני עמון ומואב ואמר להם מקבלים אתם את התורה, אמרו לו מה כתוב בה אמר להם "לא תנאף", אמרו לפניו רבשי"ע כל עצמה של ערוה שלהם היא וכו', הלך ומצא את בני ישמעאל אמר להם מקבלים אתם את התורה, אמרו לו מה כתוב בה אמר להם "לא תגנוב", אמרו לפניו רבשי"ע כל עצמו של אביהם לסטים היה וכו', אשר לכאורה יפלא שאמר להם "לא תרצח" ו"לא תנאף" ו"לא תגנוב" שכולם מהז' מצוות אשר עליהן היו כבר מצווים ועומדים, ומה הוסיף להם הקב"ה באמירתו.

והנראה שבאמת לא רצה הקב"ה ליתן לאומות העולם את התורה שניתנה לישראל בהר סיני, ומתחילת בריאת העולם עלה במחשבתו יתי' ליתנה לבני ישראל כמאמר חז"ל (הובא ברש"י ריש פרשת בראשית) בראשית בשביל התורה שנקראת (משלי ח, כב) "ראשית דרכו" ובשביל ישראל שנקראו (ירמיה

הי"א כל המקבל שבע מצוות ונזהר לעשותן הרי זה מחסידי אומות העולם ויש לו חלק לעוה"ב והוא שיקבל אותן ויעשה אותן "מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה" וכו', עכ"ל, והיינו התורה שנתנה לישראל בהר סיני שבה נכללו גם כל ז' המצוות שנצטוו בהם בני נח.

אך יש לתמוה איך יתכן להבין שהקב"ה פתח לבני עשו וישמעאל ושאר אומות העולם לקבל את התורה ועם מי התווכח כביכול, ואולי עם שריהם למעלה והם סרבו מלקבל את התורה, אתמהה!

ולוא דמסתפינא הייתי אומר שחז"ל רמזו בזה ענין בני האומות ששרתה עליהם רוח הקודש מפעם לפעם וגם זכו לנבואה קודם מתן תורה, כגון ישמעאל ועשו שנתגדלו בבית אברהם והיה להם ממילא ללמוד, ואבימלך ולבן שזכו לדבר ה' (ויצא לא, כד), ואלפז בן עשו שנתגדל בחיקו של יצחק וזכה לנבואה (שהוא אלפז חבריה דאיוב עיי' תרגום יונתן וישלח לו, יב) ובלעם ושאר נביאי אומות העולם (עיי' ב"ב טו:), אשר הסיבה שזכו למדרגתם היתה כדי להכין נפשם עיי' השראת השכינה וכח הנבואה שיהיו ראויים לקבלת בחינת "תורה" מפי הקב"ה בשבע מצוות דידהו. וגם הם ראו ושמעו נסי מצרים וקריעת ים סוף ו"אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב ואחזמו רעד נמגו כל ישרי כנען" (בשלח טו, טו) והיתה להם ההזדמנות שגם הם יאמרו נעשה ונשמע, אך לא קמו ולא נעו, וזהו מה שאמרו חז"ל שסרבו לקבל את ה"תורה" ששייכת להם. ויתרו ששמע קריעת ים סוף ובא להתגייר זכה וישבו בני בניו בלשכת הגזית (סנהדרין קד:), אבל על שאר האומות שלא קבלו את התורה נאמר (חבקוק ג, ו) "ראה ויתר גוים" ודרשו חז"ל (ב"ק לח.) ראה ז' מצוות שקבלו ולא קיימום, פי' שלא קבלו עליהם ז' מצוות שלהם בבחינת התורה, לפיכך עמד והתירן.

קבלו אומות העולם שבע מצוות שלהם בבחינת תורה נשארו המצוות רק חיובי עשייה, וגם ה"לא תרצח לא תנאף לא תגנוב" שלהם - אף לאלה שמקיימים אותן - אינו פועל שום השתנות בשרשם ומהותם הנפשית.

והיינו שסרבו בני עשו מלשנות שורש הרציחה שיש בהם, וכן עמון ומואב לא שינו שרשם בעריות, ובני ישמעאל בגניבה, ונשארו ריקם מן בחינת התורה. [נע"י ע"ז ג. שאין מקבלין שכר על שבע מצוות דידהו כמצווה ועושה אלא כמי שאינו מצווה ועושה, והיינו שהמצוות אצלם רק חיובי עשייה ולא קשר פנימי בין הקצוה והמצוה.]

ועיין בסנהדרין נט. היה רבי מאיר אומר מנין שאפי' עכו"ם ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול ת"ל (אחרי יח, ח) "אשר יעשה אותם האדם", כהנים לויים וישראלים לא נאמר אלא אדם, הא למדת שאפי' עכו"ם ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול, ומסקנת הגמ' שם בשבע מצוות דידהו. הרי שמעינן בטוי של "תורה" לגבי ז' מצוות בני נח, ונקרא "תורה" כשם המושאל, לפי שמתחלה היתה כוונת ה' לתת גם להם שבע המצוות בבחינת תורה.

ויש להוסיף שזהו הענין שמלמדים לעובר במעי אמו כל התורה כולה (עיי' נדה ל:). להקנות לו כל התורה ולהכניסה בפנימיות נפשו. ואגב יבואר מה שאומרים בליל פסח בשיר אחד מי יודע וכו' תשעה מי יודע וכו' תשעה ירחי לידה, אשר התמיה מפנרסמת הרי כל המעלות של המספרים האמורים בהשיר הן מיוחדות לכלל ישראל, ולמה בתשעה אמר דבר השייך בכל המין האנושי. וי"ל שכוונת המשורר על מה שלומדים עם העיבור כל התורה בתשעה ירחי לידה, וזה רק בישראל כדי להשריש התורה בפנימיות נפשו בבחינת "ותורתך בתוך מעי" (תהלים מ, ט).

ויובן בזה כוונת הרמב"ם פ"ח מהלי מלכים

MAY 13, 2021

צ"ע ספרים ק"ב - ק"ב: